

Vianočný strom rozžiaril obec

V mene obce Novoté ďakujeme Dušanovi Jendrašíkovi, ktorý pre tohtoročné Vianoce poskytol obci krásny vianočný stromček.

Taktiež sa chceme poďakovať pracovníkom obce a Technických služieb, ktorí priložili ruku k dielu a podieľali sa na výrube, prevoze, osadení a ozdobení stromčeka.

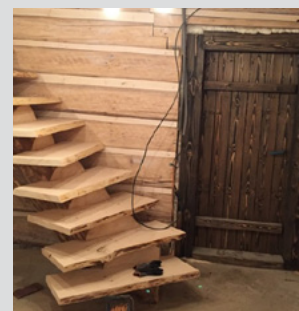

Pohraničie oživa a čaká ho sľubná budúcnosť

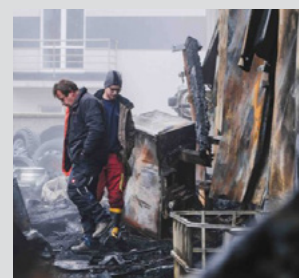
4

Chalúpka pri sedle

6

V Zákamennom zhorel rodinný podnik

10

Úvodník starostu

Vážení obyvatelia a priatelia obce, rok 2021 sa pomaly blíži ku svojmu koncu a ja sa vám opäť prihovám v koncoročnom čísle Hlasu Novote. Čas neúprosne beží. Sú za mnou už tri roky pôsobenia vo funkcii starostu. Dúfal som, že sa už nebude potrebné vyjadrovať k téme pandémie a po lete, kedy sme si vydýchli, nás už nebudú čakať obmedzenia a reštrikcie, ktoré majú nesmierny sociálno-ekonomický dopad. Bohužiaľ, Covid 19 je stále tu a ešte dlho bude, to je fakt, ktorý zasiahol život každého z nás.

V médiách a na sociálnych sieťach prebiehajú búrlivé debaty. Bohužiaľ sa spoločnosť rozdelila a nevidno silu, ktorá by dnes ukázala jasnú víziu a smer pre našu krajinu. Každú krízu treba využiť a poučiť sa z nej, aby sme boli silnejší. V informačnom chaose a sporoch, ktoré dnes polarizujú Slovensko, však niečo také len ťažko hľadať. Ja nechcem prilievať oheň do ohňa.

Myslím si, že pre každého z nás by kľúčom pri rozhodovaní mala byť zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Vy poznáte svoju situáciu, zdravotný stav a preto sa viete rozhodovať na základe objektívnych faktov. Ja za seba môžem povedať, že som sa dal zaočkovať a rešpektujem slobodnú vôľu každého človeka.

V období, kedy píšem tieto riadky, prichádza vrchol pandémie a je ťažké povedať, či sa dočkáme aspoň nejakého uvoľnenia opatrení. Stále však platí, že situáciu zvládneme iba spolu a časť našej zodpovednosti je zodpovednosť za vlastnú rodinu a obec. Búrlivé politické debaty treba nechať

iným, hlavné je zdravie a bezpečnosť ľudí.

Napriek komplikovanej situácii, ktorá sa prelína do profesijného života, obec musí napredovať a riešiť svoje potreby, aj keď komunikácia s nadriadenými orgánmi je komplikovaná a miera neistoty vysoká.

Najväčšou témou, ktorou momentálne žijeme, sú pochopiteľne pozemky a majetkovoprávne vysporiadanie miestnych komunikácií. Po ukončení ROEP a uverejnení faktickej situácie na kataster portáli bude táto téma živá ešte niekoľko rokov. No je potrebné, aby sme sa snažili dať veci do poriadku a posunuli sa od starých krívd k premyslenému a plánovanému rozvoju.

V našej obci to má hneď niekoľko rovín. Je nevyhnutné prijatie nového územného plánu, na ktorom už dva roky pracujeme, mal by byť schválený v jarných mesiacoch. Treba vysporiadať existujúce miestne komunikácie z dôvodu rozvoja infraštruktúry a výstavby, proces už prebieha a celkovo ide o 36 komunikácií. Prvá je na rade Barútová, nasledovať budú najväčšie celky ako Podkopec a Jarok, následne menšie ulice.

Osobitnou témou je proces spustenia drobných pozemkových úprav, ktoré sme prejednávali v štyroch lokalitách. V troch prípadoch ste tomuto procesu vyjadrili podporu, za čo vám chcem poďakovať. Jedná sa o Antušákovku, Podkopec a Podešťanská. Zimnicová zatiaľ neprešla z dôvodu zložitého riešenia miestnych komunikácií. Verím však, že po rozšírení ÚP bude možné vyhovieť vlastníkom pozemkov v danej lokalite a dodatočne sa to odsúhlasí.

Treba si uvedomiť, že ceny nehnuteľností a stavebných materiálov lámu rekordy. Ak sa nám nepodarí pripraviť dostatok pozemkov, môže byť sen o vlastnom dome za pár rokov pre mladé rodiny nedostupný.

Veľmi mi záleží na tom, aby sa v budúcom roku spustili drobné pozemkové úpravy pozdĺž

grúňovej cesty v smere od cintorína na Barútovú. V súčasnosti platný územný plán mám to nedovoľuje. Po petícii občanov sme dali vypracovať projekt vodovodu, ktorý by sa mal v tejto lokalite v najbližších rokoch budovať.

Vznikne tak nová, slnečná štvrť s kompletnou infraštruktúrou a dobrou dostupnosťou do centra obce. Stále platí, že v prípade dohody, bremeno budovania komunikácií a infraštruktúry poniesie obec. Na tento účel sme založili Technické služby, ktoré už tento rok pracovali na stavbe chodníkov a nových ulíc. Naším zámerom je byť čo najsebestačnejší. Slávne časy starej prevádzky asi nenapodobníme, no obec musí mať personálne a technické zázemie na to, aby si svoje základné funkcie vedela plniť vo vlastnej režii.

Z dôvodu reforiem a reorganizácie štátnej správy je nevyhnutné, aby sme v dedine založili spoločenstvo vlastníkov pôdy – urbár, nakoľko sa menia pravidlá pri správe lesov. Všetkým dotknutým preto obec už v najbližších dňoch roz distribuuje dokumenty a podrobné inštrukcie potrebné na jeho založenie. Nebude možné zvolávať veľkú schôdzu, preto sa bude postupovať formou hodnoverných osôb. Sídlo urbáru bude na obecnom úrade.

Ďalším dokumentom, ktorým budú oslovení obyvatelia, bude petícia proti návrhu ochrany podhorských lúk a pasienkov. Ako sme uviedli na obecnej stránke, nesúhlasíme so spôsobom, akým Ministerstvo životného prostredia SR vec rieši. Je potrebné, aby majitelia dotknutých pozemkov tento nesúhlas vyjadrili písomne. Ospravedlňujem sa, že venujem neprimeraný priestor vo svojom príhovore pozemkom, no situácia nás núti riešiť tieto problémy práve v tomto „špecifickom“ čase a cítil som potrebu uviesť veci na pravú mieru, aby sa nám to spoločne podarilo.

V tomto roku som mal veľkú radosť, že sa aspoň v upravenom režime uskutočnili oslavy 330.

výročia založenia obce a mohli sme sa tak po dlhej dobe spoločne zabaviť a stretnúť. Teším sa aj zo stretnutia s dôchodcami, ktoré sa realizovalo v skoršom termíne, aby sme sa vyhli obmedzeniam. Stretlo sa s vysokým záujmom, za čo srdečne ďakujem.

Osobitné vďaka patrí našim starším, ktorí vystúpili v dokumente o našej obci a podelili sa s nami o svoje životné skúsenosti a cenné myšlienky.

Svojou návštevou nás poctil na odpustovej slávnosti otec biskup Viliam Judák. Starosta Lamača Lukáš Baňacký nám zároveň požičal putovnú výstavu Harmincove chrámy, čo ešte umocnilo sviatočný charakter celej slávnosti.

Tento rok sme otvorili aj školský rok, čo nebolo samozrejmosťou. Uvidíme, ako budú hygienici rozhodovať, no snažíme sa v spolupráci s vedením školy robiť všetko pre to, aby deti boli v škole.

Obec tiež podala projekt na rozšírenie škôlky. Snažíme sa zabojsť o dotáciu z fondov Európskej únie, ktorá by pokryla náklady na jeho realizáciu. Vypracoval sa aj nadväzujúci projekt riešenia dopravnej situácie v jej okolí na základe žiadostí mamičiek a susedov škôlky, kde sa rieši parkovanie, zastávky i manažment dažďovej vody.

Pokúsime sa, aby sme nezostali iba pri plánoch. Na Podkopec by tak smerovala významná investícia.

Aj z vyššie uvedeného vyplýva, že sme prežili dynamický a bohatý rok napriek komplikáciám, ktoré nám doba priniesla. Problémy málokedy odchádzajú a rovnako ako práca - vedieť si počkať.

Čo ale čakať nemôže je pokoj a láska v našich domácnostiach a srdciach, ktorá vo vianočnom čase dostáva osobitne naliehavý význam. Máme byť za čo vďační, keď sme zdraví a šťastní v kruhu najbližších.

Preto vám chcem zo srdca popriať požehnané a milostiplné vianočné sviatky a šťastný nový rok 2022.

Radoslav Kozák

Obecný úrad omladol

Po pristavbe sály bolo potrebné, aby sa s rekonštrukciou pokračovalo a revitalizovala sa celé budova spolu s kvalitou služieb a servisu pre obyvateľov, ktorý plní a ponúka.

Po výstavbe pristavby sály obecného úradu a dobudovaní kuchyne a jej zázemia prax ukázala, že bude potrebná rekonštrukcia aj v prednej časti budovy obecného úradu, ktorej výstavba sa realizovala v 70. rokoch minulého storočia.

Dôvod bol jednoduchý, nespôlupracovanie sietí a technológií, nakoľko časti rozvodov a vedení, ktoré boli napájané na novovybudované časti budovy, „pamätali Husáka“ a nespĺňali štandardy dnešnej doby.

Osobitnou témou bola potreba vytvorenia archívu, ktorý by ponúkol dôstojné uskladnenie

starých dokumentov a spisov potrebných pre zachovanie kvôli právnym, matričným a finančným úkonom.

Vedenie obce preto pristúpilo ešte minulý rok k prerábke predného traktu budovy. Podalo projekt na vybudovanie komunitného centra a opravu sociálnych zariadení a priestorov na prvom poschodí obecného úradu.

Po zrušení kina a po prechode na digitalizované formy médií stratil priestor bývalej premietarne zmysel. Bolo potrebné nájsť jeho funkčné využitie, aby nezostal iba zaprášeným skladosm. Vedenie obce už dlho snívalo o kanceláriách pre verejnosť, respektíve kancelárii prvého kontaktu. Často sa totiž stávalo, že v neprehľadnej sieti dverí a chodieb návštevník často nevedel, kde má ísť a klopá aj na troje dverí.

V spolupráci s Dávidom Blaškákom a Lukášom Mikolajčíkom bol vytvorený moderný dispozičný a grafický návrh. Podľa neho sa prestavba prednej časti budovy uskutočnila. Opravili sa toalety, rozvody, rozšírili sa dispozície, čo si vyžiadalo aj opravu priestorov pošty a prebudovanie deliacich priečok.

„Vychádzali sme z puristickej jednoduchosti a funkčnosti“, povedal starosta Radoslav Kozák. „Základom sú biele omietky, dubové drevo a veľkoformátové obklady – jednoduché na údržbu, doplnené zelenou. Chceli sme zjednotiť štýl v celej budove a vždy sme sa snažili zachovať aj časť pôvodných foriem.“

V sále je obnovený drevený strop, v prednej časti úradu schodisko a podlahy na prvom

poschodí. Vznikol tak moderný a dôstojný priestor, ktorý reprezentuje úrad i celú obec.

V budúcom roku budú práce pokračovať. Bude sa rekonštruovať kancelária starostu, kde vznikne sekretariát, nakoľko priamy vstup z chodby nie je vhodný, najmä, keď sa v kancelárii riešia citlivé témy. Dokončí sa aj rekonštrukcia suterénu. V uholnej pivnici sa vytvoril archív, keďže má úrad novú kotelňu a zostal ešte starý sklad v pravej časti. Ten treba obnoviť.

Cieľom je, aby sa každý návštevník vedel rýchlo zorientovať a presne vedel, kam má na úrade ísť. Skvalitnia sa tým služby samosprávy a komunikácia s verejnosťou. Súčasťou úradu by mala byť i kancelária urbára, aby sa dala agenda obyvateľov riešiť v jednom priestore.

Čistenie nádrže Sedlo

V auguste sa začalo s plánovaným čistením požiarnej nádrže na Podkopcí. Nádrž využívajú hlavne dobrovoľní hasiči, ale aj občania na rekreačné aktivity. V posledných rokoch to bolo komplikované, z dôvodu veľkého nánosov bahna z lesov, hlavne po ťažbe dreva.

Priemerná hĺbka vody bola len cca 60cm. Po týždni a cca 300 – 350 vyvezených tatier sedimentov môže nádrž zase plniť svoju funkciu. Celý areál nádrže v najbližšom čase prejde úpravami, aby sme túto rekreačnú zónu mohli využívať naplno.

Žiaci sa môžu vzdelávať v moderných učebniach

Obec Novot' v spolupráci so základnou školou zrealizovala v období rokov 2020-2021 projekt s názvom **Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov Základnej školy v Novoti**. Obec získala na projekt dotáciu zo zdrojov Európskej únie.

Cieľom je zvýšiť kvalitu vzdelávania žiakov prostredníctvom vybavenia odborných učební pre teoretické a praktické vyučovanie.

Proces prípravy žiadosti bol veľmi náročný. Prvé podklady k projektovému zámeru obec v spolupráci so školou predložila ešte v marci roku 2017. Následne prebiehali zdĺhavé hodnotiace a schvaľovacie procesy. Ich výsledkom bolo konečné schválenie žiadosti a v júli 2018 podpísanie zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Vzhľadom na zdĺhavý proces verejného obstarávania boli zmluvy o dielo s dodávateľmi podpísané až 1. júna 2020.

Zámerom projektu bolo inovovať odborné učebne školy. Vzhľadom na ich pôvodný stav bola potrebná investícia do materiálo-technického vybavenia takmer všetkých odborných učební, teda učebne fyziky, chémie, biológie, IKT učebne, polytechnickej a jazykovej učebne. Taktiež sa podarilo dovybaviť školskú knižnicu. Zakúpili sa tablety, počítač, notebook, čítačka čiarových kódov, dataprojektor, premietacie plátno, interaktívne vyučovanie balíky, knihovnicke regály, množstvo nových kníh.

Obec získala na projekt dotáciu vo výške **75 630,21 eur**.

Pohraničie ožíva a čaká ho sľubná budúcnosť

Rokmi zanedbaná budova bývalej colnice dostáva nový šat, skutočná sila je keď zo svojich slabostí vieme urobiť svoju prednosť.

Obec aj tento rok pokračovala v obnove budovy colnice, už v polovici roka tu boli realizované práce na novovznikajúcej prevádzke, potrebné však bolo zastabilizovať vonkajšiu plášť budovy. To sa realizovalo začiatkom jesene. Nakoľko bola budova kompletne odvodnená, zateplená a odizolovaná. Kvôli jej ochrane pred mrazom bolo potrebné na fasádu natrieť ochranný náter tzv. mliekom a namontovať parapety, aby sa práca a jej hodnota počas zimy nepoškodila. Momentálne je celý plášť budovy stabilizovaný a nič nebráni v jej ďalšej rekonštrukcii. Vedenie obce pri otázke pohraničia stálo pred otázkou či má dané objekty nechať naďalej upadať, predať alebo hľadať spôsob ako ich revitalizovať. Predaj budovy

a príslušných pozemkov je neprípustný. Dokazuje to aj fakt, že sa tam počas výnimočného stavu opäť vrátili policajné hliadky a budova po rokoch opäť plnila svoj pôvodný účel.

Z hľadiska obce ide preto o strategický majetok, ktorý je potrebné rozumne využívať a rozvíjať, preto bolo jeho ďalšie chátranie neprípustné. Potenciál vidíme v rekreácii, tak ako to poznáme zo slovensko-českého pohraničia alebo poľskej strany.

Vedenie obce sa rozhodlo ísť spôsobom spolupráce s nájomníkom a využilo model, ktorý sa osvedčil pri iných prevádzkach v obci. Bohužiaľ situácia s coronou nedovoľuje, aby sa potenciál tohto miesta mohol tento rok naplno rozvíjať. Dúfame, že sa to čoskoro zmení a bude možné využiť toto výnimočné miesto a vráti sa tu život. Naším cieľom je na hranici vybudovať ďalší rekreačno - spo-

čenský areál a napojiť ho na trasu cintorín - grúň - colnica - sedlo - Babinská s presahom na poľskú stranu.

Ako sme už písali, obec v spolupráci s poľskými partnermi už vybudovala altánky a pokračuje v budovaní eko zóny pri sedle, aby sa naplnila koncepcia rozvoja cestovného ruchu v pohraničí a prepojenie novotského chotára.

V rámci toho sa vybudovala grúňová cesta, vybudoval sa altánok pri veži, opravuje sa budova colnice, pri sedle vznikli altánky a nový turisticky atraktívny objekt. Pokračovať chceme opravou družstevnej chaty, napojením v smere colnica - sedlo - Babinská a celé úsilie zavŕši náučný chodník. Ideálne by bolo keby sa opäť podarilo v obci vybudovať lyžiarske stredisko. Majetko-právne problémy to neumožňujú a pôda v okolí bývalých vlekov bude využitá na výstavbu - ale to je úloha súkromníkov.

Poloha našej obce je predurčená na rozvoj turistického ruchu a služieb s tým spojených. Dôležitým faktorom je veľký záujem našich poľských partnerov o spoluprácu. Poliaci sú 60 miliónový národ, ktorý miluje hory ale v rámci krajiny ich majú málo. My hory máme, ale chýbajú nám služby a koncepcia, preto je našou úlohou, aby sme začali pracovať na rozvoji tohto potenciálu a napojili sa na ich infraštruktúru.

U nás nikdy nebude ťažký priemysel a ťahať nás vždy budú stredné a malé rodinné výroby a cestovanie za prácou. Potenciál turistiky, rozvoja zdravia a tradícií, by sa v budúcnosti mal stať ďalším pilierom našej lokálnej ekonomiky. Otvárajú sa nám tu popri ekonomických benefitoch udržiavať svoju kultúru, tradície a zveľaďovať a chrániť charakter našej zeme. Dôležité je, aby sme z toho mali prospech všetci a nespoliehali sa iba na odchádzanie za prácou.

Teší nás, že mnohým miestnym podnikateľom sa v tomto smere začína dariť a turisti (nemyslím hubárov) nás objavujú a robia nám dobré meno.

My v potenciál nášho domova veríme a preto budeme hľadať všetky spôsoby cesty ako v práci, ktorá sa rozbehla ďalej pokračovať. Ako povedal jeden významný športovec: „Šampión je šampiónom vtedy, keď zo svojich slabín, dokáže urobiť svoje prednosti“. My si preto uvedomujeme náš dlh voči rozvoju potenciálu - služieb a servisu našej obce. Chceme vybudovať modernú podhorskú dedinu, ktorá znesie porovnanie aj so západnými konkurentami, vieme, že na to máme a spoločným úsilím to dokážeme. Nebude to ani za deň ani za rok ale musíme vedieť kam chceme a máme kráčať, pretože bludár nikdy nedôjde do cieľa.

Na ihrisko už bezpečne

Keďže plánované prístupové cesty k futbalovému ihrisku stroskotali na majetkoprávných vzťahoch, plánovala obec časom vybudovať premostenie potoka na momentálne jedinej prístupovej ceste, ktorá však prechádzala brodom rieky, alebo peši po železnej lavičke, kde však nie je možné prejsť autom. Po augustovej búrke, kedy sa hladina potoka zdvihla v priebehu pár hodín, až na výšku lavičky a zachytila chlapca, ktorý sa vracal z ihriska, sme realizáciu

urýchlili. Po konzultácii s ľuďmi v obore mostných stavieb sa naplánoval postup, ako celú stavbu realizovať. Vybrala sa vhodná firma, ktorá premostenie vybudovala za úctyhodný čas, čo bola aj jedna z podmienok. Firma zabezpečovala len stavebné práce, materiál dodávala obec. Pre urýchlienie času a čiastočnú úsporu všetky položky železnej armatúry použitých na výstavbe, pripravovali zamestnanci Technických služieb obce Novot.

Podakovanie patrí Tomášovi Serdelovi, ktorý zabezpečoval plánovanie a dozor nad celou výstavbou. Premostenie spĺňa normy mostných stavieb a maximálna nosnosť je 32t, čo pokojne postačí

na prejazd nákladného auta. V budúcom roku sa ešte upraví príjazdová cesta a železná lavička, ktorá slúžila doteraz sa presunie za budovu Tribúny, kde nahradí drevený mostík.

Prehľad vystaňovalcov z Novote do USA v rokoch 1892 – 1924

V druhej polovici 19. stor. sa situácia v Novoti (a na celej Orave) dramaticky zhoršila. Neustálym dedením sa polia pre rodinu zmenšili natoľko, že malé množstvo pôdy nebolo schopné užiť rodinu. Ťažký život obyvateľov Oravy fundovane a výstižne opísal obvodný notár so sídlom v Rabči v rokoch 1927 – 1935. Text nám pomôže dobre pochopiť príčiny veľkého vysťahovalectva z Oravy.

„Počasie je nepriaznivé, aj zima, lebo sa nedá furmančiť. Na poliach jesenná sejba vymrzne, na jar je počasie tak zlé, že sa nedá riadne siať, seje sa neskoro. Chudobný roľník nemá dostatok hnoja, nemá riadne obilie na osivo ani sadbu a sadenie nie je dosť silné, aby vzdorovalo silným jarným a jesenným mrazom. Čo zostane a čo by sa dalo zužitkovať, seno, otava a obilie po žatve, nemôže sa zachrániť pre nepriaznivé počasie, zobrať a uskladniť do stodoly a tak zhnije na poli. Takéto úrody, čo sa zrna týka, sa nedajú na ľudskú potrebu mlieť, slama a potrava pre dobytok upotrebovať, lebo z toho ochorie. Toto sa opakuje z roka na rok. Postupne tak ako má tunajší maloroľník menej príjmov, dôchodkov, zárobkov, nemôže si zadovať dostatok umelého hnojiva, jedinej podmienky tohto hospodárstva. Tunajší roľník spotrebuje slamu na kŕmenie dobytku, na stelivo používa mach a smrečinu. Do hnoja tečie dažďová voda, ktorá to najlepšie z hnoja vymyje tak, ako na poliach prudké jarné dažde a jesenné lejaky odplavia aj hnoj aj humus. Je vôbec nešťastie tohto obyvateľstva, že sa tu musí trápiť a hospodáriť na poli, ktoré

je viac menej už od prírody predestinované na to, aby tu bolo výlučne len lesné hospodárstvo, chov dobytka a ovčiarstvo. Je smutný osud tunajšieho obyvateľstva, ktoré nedopracuje toľko obilia s úmornou prácou za pol roka, koľko mu je potrebné na celoročnú výživu. Pre týchto úbožiacov by bolo potrebné, aby aspoň polovička bola kolonizovaná na lepší kraj...maloroľník nie je v stave vyživiť rodinu, zaplatiť dane a úroky zo svojich dlhov. Ostáva im predať hospodárstvo, inak ho postihne exekúcia“.

Boli tri možnosti riešenia katastrofálnej situácie: Intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby získať viac potravín, ktorá však v daných podmienkach nebola možná. Odsťahovať sa do mesta a zamestnať sa v rozvíjajúcom priemysle. Na Orave sa však priemysel vôbec nebudoval, preto sa niekoľko rodín vysťahovalo za prácou do Budapešti, ktorá sa rýchlo rozrastala a poskytovala obmedzené množstvo práce. Preto im zostávalo iba vysťahovať sa za prácou do USA.

V USA sa po skončení Občianskej vojny, v ktorej zvíťazil priemyselný Sever prudko rozvíjal priemysel a Amerika potrebovala veľké množstvo nových pracovných síl. Preto sa majitelia baní v roku 1877 rozhodli, že aj na Slovensko pošlú agentov, aby verbovali robotníkov pre banský a oceliarsky priemysel v USA. Amerika poskytovala pracovné príležitosti aj pre nekvalifikovaných robotníkov a zárobok bol v porovnaní s Uhorskom niekoľkonásobne vyšší. V rokoch 1875 až 1914 emigrovalo so Spojených štátov viac ako 620-tisíc Slová-

kov.

Na rozhodnutí vysťahovať sa do USA mala vplyv aj stupňujúca sa maďarizácia. Deti v školách sa učili po maďarsky, na úradoch sa komunikovalo v maďarskom jazyku, všetky dokumenty boli v maďarčine a na obchodoch a budovách boli maďarské nápisy. Všetko presviedčalo obyvateľov Novote že nie sú Slováci ale Maďari. To viedlo k oslabeniu vzťahu k domovu a uľahčilo rozhodovanie o ceste za more.

A z Novote boli agenti verbovať na prácu do Ameriky, boli tu tiež agenti lodných spoločností, ktorí dávali informácie o cestovaní a dali sa u nich kúpiť aj lodné lístky. Objavili sa aj prevádzkači na územie Poľska, cez ktoré sa dalo bez pasov „na čierno“ dostať do prístavu Hamburg a ušetriť peniaze a energiu na vybavovanie pasu.

Veľká časť vysťahovalcov sa neplánovala usadiť v USA natrvalo. Plánovali niekoľko rokov tam pracovať, našetriť doláre a s úsporami sa vrátiť domov; kúpiť pôdu, postaviť murovaný dom a žiť v lepšom sociálnom postavení. Ktorí sa rozhodli v Amerike natrvalo usadiť, predali svoje pole, dom a ostatný majetok, tým získali peniaze na cestu a na usadenie sa v novej vlasti. Na cestu si brali oblečenie, peniaze a najmä stravu.

Počet vystaňovalcov z Novote

(aj z celej Oravy) nebolo možné donedávna zistiť. Nezachovala sa evidencia vydaných pasov pred rokom 1914, žiadosti o vydanie pasu sú nekompletné, náhodne roztrúsené v archíve župy. Tiež sa nevedela evidencia cestujúcich do Ameriky. Okrem toho veľa ľudí odchádzalo do Ameriky bez pasu, „na čierno“ mimo evidenciu. Župní úradníci odhadovali, že takto vycestovala väčšina vysťahovalcov, proti čomu sa robili aj policajné opatrenia, ale neúspešne. Preto v monografiách jednotlivých obcí je stať o vysťahovalectve napísaná len všeobecne bez konkrétnych údajov, v podstate biele miesto v dejinách obce. Americké úrady umožnili prístup do evidencie prisťahovalcov Imigračného úradu na Ellis Islande v New Yorku, kadiaľ prešli všetci prisťahovalci v rokoch 1892 – 1924. To bola doba, v ktorej vycestovala drvivá väčšina emigrantov z Novote, pravdepodobne všetci. Vyhľadávanie sťažovalo, že mená a názvy boli písané maďarským pravopisom a pri prepisovaní do evidencie americkí imigrační úradníci ešte viac skresľovali slovenské mená. Napriek uvedeným problémom nám to umožnilo podľa mena a miesta pôvodného pobytu vyhľadať 126 vysťahovalcov z Novote. V zozname sú všetci, ktorí pristáli pri brehoch Ameriky; s pasom alebo bez neho.

zdroj: z archívu obce

Deň tradičnej kultúry

Novot oslavuje tento rok 330. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti sa po týždni rezbárskeho plenára v centre obce konal v nedeľu 4. júla Deň tradičnej kultúry.

Podujatie sa začalo o 10.30 h svätou omšou vo farskom kostole, kde sa posvätila i nová obecná zástava.

Atmosféru počas dňa prítomným svojimi vystúpeniami spríjemňo-

vali rôzne hudobné skupiny a folklórne súbory, Mazuľka Oravská Polhora, Sýkorečka z Lokce, Studnička z Veličnej, Dievčenská spevácka skupina z Hladovky, Bobáňovci, Kollárovci, FS Hriňovčan.

Podujatie obohatili predajcovia so svojimi tradičnými remeselnými výrobkami (aj naši šikovní spoluobčania) i s občerstvením.

Všetkým zúčastneným ďakujeme.

Sponzori

Ewelina Wozniak

My to postavíme

Deň rodiny 2021

... alebo Deň zázrakov. Aj takto by sme mohli nazvať tohtoročný mimoriadny deň rodiny, ktorý sa konal v nedeľu 18. júla. Jeho motto - Otec nablízku sa stalo už počas prípravy pre nás dôležitým a v tomto duchu sme sa snažili aj tento deň pripraviť. Chceli sme poukázať na dôležitosť prítomnosti otca v rodine a jeho mimoriadne poslanie, ktoré mu zveril Boh – Otec. To, čo sme ako organizátori mohli v tento deň zažiť nás hlboko presvedčilo o Božej добрôte, láske a jeho neustálej otcovskej blízkosti. Práve v ten deň nám pred poludním ostala už len dôvera v to, že Boh sa o všetkopostará a požehná toto podujatie pekným počasím. Navzájom sme sa k tomu povzbudzovali, čo bolo úžasné. A Boh to aj urobil. Ba nielen to. K peknému počasiu nám daroval omnoho viac. Daroval nám čas rozhovorov a zdieľaní s inými ľuďmi, ktorí svedčili o tom, ako Boh koná v životoch ľudí. Na túto akciu si každá rodina nesie svoj batoh starostí a problémov. Veríme, že tým, že sa rodiny navzájom medzi sebou rozprávajú, povzbu-

dzuju a tešia sa z detí, ich životný batoh je cestou domov ľahší. Čas nehrá v tento deň žiadnu rolu. Nikam sa netreba ponáhľať, môžu sa navzájom lepšie spoznať, cítiť svoju blízkosť. Veľakrát si vypočujeme rôzne svedectvá, ktoré nás ako organizátorov posúvajú ďalej. Ďakujeme a vážime si všetkých otcov, ktorí prijali výzvu a venovali čas svojim deťom. Bolo zaujímavé a zároveň krásne pozorovať, ako boli nablízku deťom, keď s nimi súťažili, aj keď sa im to mohlo zdať trápne. No práve tieto zážitky si deti pamätajú najdlhšie. Veľmi si ceníme všetkých mladých, ktorí boli ochotní prísť a slúžiť druhým. Boli ste super. Aj vďaka vám sme my mohli venovať čas našim rodinám a deťom. Už neodmysliteľnou súčasťou tohto dňa boli aj naši hasiči. Aj im patrí veľká vďaka za to, že prišli a venovali nám svoj čas. Na záver sa chceme zo srdca poďakovať všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli a prispeli k tomu, aby sa tento deň mohol uskutočniť. S dôverou v Božiu blízkosť sa tešíme na vás opäť o rok.

Vznikol film o Novoti

Podmanivá, strhujúca, krásna - taká je obec Novoť. Naša obec. Tento rok oslavuje 330. výročie svojho založenia.

Pri tejto príležitosti v spolupráci s neziskovou organizáciou Najlepšie z Oravy.sk pripravujeme dokument, v ktorom vo výnimočných historkách starých ľudí obja-

víme tajomstvá z minulej doby. Starosta obce rozpráva o tom, aký význam má pýtať sa najstarších, ako sa tu voľakedy žilo. Už iba málo ľudí si pamätá vojnu, hlad a kontingenty.

Videá z pripravovaného dokumentu nájdete na facebooku najlepsiezoravy.sk.

Turistické tabule

Vďaka finančnej podpore od Nadácie SPP sa našim spoluobčanom cez OZ Čaje podarilo zrealizovať projekt s názvom Správnym smerom po správnej ceste. V obci pribudli tri turistické tabule s mapami, na ktorých sú vyznačené trasy spolu so základnými informáciami na najznámejšie kopce v okolí, od-

dychové zóny či blízke dediny. Tabule sa nachádzajú pri cintoríne pri hlavnej ceste, pri vodnej nádrži na Podkopci, na križovatke na Grúni.

Na projekte spolupracovali Marek Brodec, Daniel a Benjamín Mikolajčíkovci, Zuzana Šusteková. Drevené časti tabúl vyhotovil Jakub Polták.

Čistenie lesa

Dňa 5. júna komisia životného prostredia, verejného poriadku, kultúry a športu v našej obci po ročnej prestávke zorganizovala akciu s názvom Čistenie lesa. Prvý termín bol pre nepriaznivé počasie odložený, no napokon na druhý pokus sa nám akcia podarila. Účasť bola síce nízka, ale podarilo sa nám urobiť veľký kus roboty. Vyčistila sa lokalita

Bieranka.

Pre všetkých zúčastnených bolo na záver pripravené občerstvenie.

Ďakujeme všetkým, ktorí majú záujem o čistotu a poriadok v našej prírode. Zvlášť chceme poďakovať mládeži a deťom, ktoré sa zúčastnili na akcii.

Veríme, že budúci rok sa stretneme v hojnejšom počte.

Chalúpka pri sedle

Dedičstvo otcov zachovaj nám Pane.

Aj takto by sa dalo začať o projekte, ktorý vznikol v spolupráci Obecného úradu Novot' a TJ Novot'. Obecné zastupiteľstvo už dávnejšie rozhodlo, že sa obec zapojí do revitalizácie športového areálu na Podkopcí. Vypracoval sa projekt obnovy ihriska, dotiahlo sa majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov pod ihriskom tak, aby na jeho obnovu bolo možné získať povolenie.

Bolo jasné, že pôvodný areál sa bude meniť. Prvým krokom k tomu, aby sa to vôbec dalo realizovať, bolo vyriešenie prístupu k ihrisku, nakoľko zo všetkých komunikácií, ktoré k nemu vedú, nevyhovovala ani jedna. Keďže minulý rok otvoril v areáli športoviska svoje brány úspešný podnik Tribúna pub, bolo okamžité riešenie prístupu na ihrisko nevyhnutné.

Po nehode, ktorá sa udiala počas zvýšenej hladiny potoka a mala takmer tragické následky, všet-

ci pochopili, že voľba nie je či, ale kedy. Preto bola odsúhlasená výstavba nového mosta s osvetlením. Zabezpečí bezpečný prístup do areálu pre verejnosť, ťažké mechanizmy i zásobovanie lokálnej reštaurácie.

Po zarovnaní terénu vznikla otázka, čo s budovou pôvodnej tribúny. Pretože, ak bude realizovaná obnova ihriska, bolo by nevyhnutné dreveničku odstrániť. Nakoľko sa jedná o jednu z posledných pôvodných budov v obci s viac ako 100-ročnou históriou, vedeniu obce ležalo na srdci, aby bola zachovaná pre ďalšie generácie.

Je to ručne sekaná a opracovaná chalúpka, ktorej stav aj po všetkých desaťročiach dovoľoval revitalizáciu. Nehovoriac o tom, že bola svedkom celých generácií športovcov v Novoti, prvých lások a neopakovateľných ľudí a spomienok, ktorých zažila a ešte zažije. Je to živý kus histórie a pôvodnej ľudovej architektúry, preto nemohol byť nenávratne

zničený.

Presne v duchu hesla „spája nás príroda a kultúra“ bolo rozhodnuté, že sa presunie do areálu sedla, ktorý je v majetku obce. Spolu s altánkami, ktoré boli vybudované z projektu Interreg v spolupráci s partnerskou obcou Rajcza, dotvorí oddychový areál, ktorý na mieste vzniká. V budúcom roku bude doplnený o otužovadlo pre naše ľadové medvede. Pôvodná budova sa šetrne povrchovo ošetrila. Do stavby staronového objektu sa pustil Ľubomír Mikolajčík s pomocou Majky Beňušovej, Lenky Subjakovej, rodiny a partnerov obce. V rekordnom čase s ohľadom na poveternostné podmienky sa tak podarilo vrátiť tribúne nový život, za čo si zaslúžia úprimný obdiv. Nakoľko našim malým spoluobčanom drevenica pripo-

mína chalúpku dedka Večernička, zvolili sme názov Chalúpka pri sedle, ktorého scenériu svojím zasadením perfektne dotvára. Ešte počas leta bola nádrž kompletne vyčistená. Už sa tešíme na jar, kedy sa celý areál ukáže vo sviežej zelenej krásy.

Zámerom vedenia obce je, aby bola ekozóna napojená komunikáciou na okruh od cintorína - grúňovú cestu - budovu colnice - les a sedlo. V budúcnosti by tak vznikol okruh okolo celej obce s potenciálom pokračovania do Babinskej a Zákamenského oddychového parku. Určite to priláka cyklistov, bežkárov či bežných turistov a rodiny s deťmi.

Projekt by mal v budúcnosti doplniť náučný chodník. Obec tak zatraktívni svoju turistickú ponuku a ukáže nostalgickú, pôvodnú tvár beskydských dolín.

Grant od Nadácie Allianz

V novembri pribudli v obci nové verejnoprospešné zariadenia – merače rýchlosti. Zakúpenie a inštaláciu dvoch meračov rýchlosti finančne podporila Nadácia Allianz formou grantu vo výške tritisíc eur. Zvyšné finančné prostriedky vo výške 1080 eur obec uhradila zo svojho rozpočtu.

Merače rýchlosti sú umiestnené na frekventovaných úsekoch hlavnej cesty pri vjazde do obce od poľskej hranice a v blízkosti materskej školy pred križovatkou.

Cieľom projektu je zvyšovať bezpečnosť a ochranu zdravia účastníkov cestnej premávky, najmä detí.

Merače majú najmä psychologický efekt, aby vodiči áut zložili nohu z plynu a predpisovo prešli obcou.

Hlavným cieľom projektu je zlepšenie dopravného-bezpečnostnej situácie, pri ktorej sa očakáva bezprostredný efekt smerujúci k zníženiu vozidiel prekračujúcich maximálnu povolenú rýchlosť, a tým k zníženiu dopravnej nehodovosti, zníženiu počtu usmrtených osôb pri dopravných nehodách, s dôrazom na ochranu účastníkov cestnej premávky.

Pozemkové úpravy sú základom k rozvoju obce

Vedenie obce na základe rozhodnutia obecného zastupiteľstva spustilo proces Jednoduchých pozemkových úprav (JPÚ) v štyroch lokalitách - Antušákovka, Zimnicová, Podkopec a Podešťanská. Keďže v súčasnosti narastá záujem obyvateľov o výstavbu nových rodinných domov, obec nemá inú možnosť, ako zabezpečiť zmysuplný rozvoj dotknutých pozem-

kov. Všetci vlastníci dotknutých pozemkov boli oslovení korešpondenčnou formou a ich súhlas je podmienkou, aby sa proces JPÚ začal.

Podľa záujmu ľudí budeme o ďalšom postupe a práci informovať. Bližšie informácie nájdete na webovej stránke obce Novot', prípadne môžete kontaktovať zhotoviteľa projektu Jozefa Brandysa.

Kedy môžu byť Vianoce čarovné?

Skutočné a čarovné Vianoce sú tam, kde sa narodí a je trvale prítomný Kristus.

Ako príklad použijem známu anekdotu: V jednej rodine mali rodičia dvoch chlapcov, ktorí boli veľmi odlišní. Jeden bol smutný a stále uplakávaný pesimista. Druhý bol radostný a bezstarostný optimista. Rodičia sa rozhodli, že na Vianoce im pripravia také darčeky, aby pesimista mal konečne radosť a optimista mal tej radosti trochu menej. Pesimistovi zabalili najkrajšie autíčka na diaľkové ovládanie, profi dron a iné najlepšie hračky. Optimistovi dali do krabice vedro a do vedra konský hnoj. Keď pesimista rozbalil svoj darček, v ktorom boli najlepšie hračky, opäť sa rozplakal a povedal: „Autíčka sa budú kaziť a baterky sa budú vybíjať. Čo len teraz budem robiť?“ Optimista si otvoril svoj darček, od radosti vyskočil a vykrikol: „Je tu hnoj, niekde musí byť aj koník!“

Malé poučenie na záver: To, aké budú tohoročné Vianoce, si už teraz nosíme vo svojom vnútri. Nie veci a drahé dary spôsobujú radosť a šťastie, ale náš pohľad na svet, ľudí a veci. Advent je preto dôležitý, aby sme sa v tichu zahĺbili do svojho vnútra, či prežívame Božiu lásku. Až vtedy budeme schopní zažívať radosť, a aj ju ďalej rozdávať.

*Štefan Hrbček,
farár v Novoti*

V posledných rokoch sa dva mesiace pred Vianocami stali masívnym útokom na nákupné správanie ľudí. V reklamách soby, ľudia, lieky, zľavy a darčeky v červených čiapkach by mali navodiť tú správnu nákupnú vianočnú atmosféru. Cez takto ladenú reklamu sa potichu vkráda do mysli ľudí omyl, že darčeky spôsobujú čarovné a krásne Vianoce.

Druhý omyl je pokus vytvoriť si na pár dní idylku lásky, pokoja a záujmu jeden o druhého. Toto úsilie samo o sebe môže byť dobré. Problémom sa stáva vtedy, keď samotní aktéri tohto divadla vedia, že to je len predstavenie s dvoma alebo troma dejstvami, a potom sa všetko vráti do starých koľají.

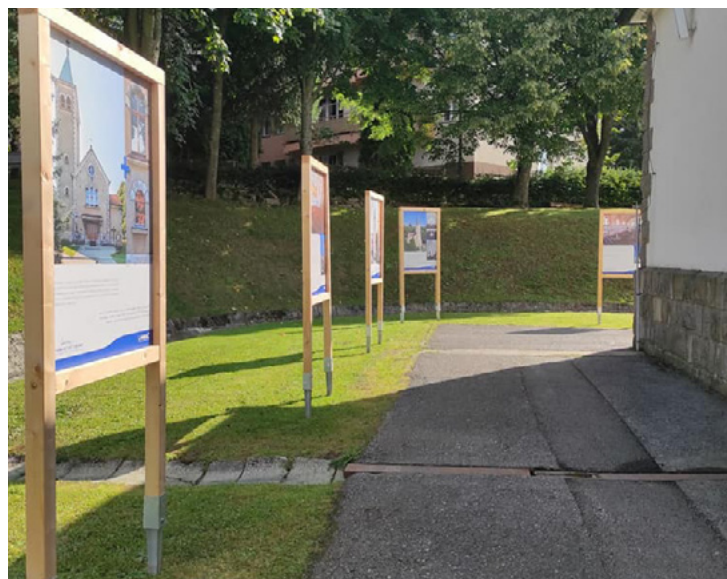
Výstava Harmincove chrámy

V septembri sme mali možnosť vidieť okolo nášho kostola výstavu pod názvom Harmincove chrámy.

Odkazuje na diela architekta Milana Michala Harminca, medzi ktoré patrí aj náš kostol. Kompletnú výstavu nám zapožičal starosta mestskej časti Bratislava – Lamač, Ing. Lukáš

Baňacký.

Milan Michal Harminc patril k najaktívnejším slovenským architektom, ako projektant a staviteľ bol činný vyše 60 rokov. Naprojektovoval vyše 300 budov v Európe, z toho viac ako 170 na Slovensku. Postavil 108 kostolov, respektíve chrámov pre všetky konfesie.

Seniori oslávili spoločne sviatok

Po ročnej prestávke obec zorganizovala 21. septembra stretnutie seniorov. Rozposlala 223 pozvánok obyvateľom starším ako 70 rokov.

Stretnutie zahájil príhovorom starosta Radoslav Kozák a predniesol prípitok. Zamestnanci

obecného úradu pripravili dôchodcom pestré pohostenie. Nechýbala hra na heligónku v podaní Ferka Joňáka, ktorá spríjemnila prítomným atmosféru. Podujatie ukončil duchovný otec slúžením svätej omše v kostole Narodenia Panny Márie.

Pre bezpečnosť ľudí je výstavba chodníkov nevyhnutná

S ohľadom na neustály nárast dopravy a ekonomickej aktivity v obci je potrebné popri hlavnej ceste dobudovať infraštruktúru pre peších a cyklistov.

Našou obcou prechádza medzinárodná komunikácia tretej triedy s dĺžkou približne šesť kilometrov. V minulých rokoch ešte bývalé vedenie podniklo prvé kroky k tomu, aby sa pozdĺž „hlavnej“ cesty začalo s masívnym budovaním chodníkov a doplnili sa tak úseky postavené v minulosti – okolie Colorspol, centrum a škola. Súčasná potreba hovorí jasne – chodníky sa musia dobudovať pozdĺž celej cesty, ideálne s nadväznosťou na plánovaný cyklochodník od kasárni po štátnu hranicu, kde by plynule prešiel na poľskú stranu.

Dôvod je jednoduchý, je ním nebyvalý nárast dopravy súvisiaci s hraničným prechodom zvyšujúcou sa životnou úrovňou. Mnohí už prechádzame na model, že každý dospelý člen domácnosti má vlastný automobil a je to aj dynamická výstavba, ktorá so sebou prináša nevyhnutnú prepravu materiálov.

Samozrejme, že pre chalánov okolo 20 rokov je to takmer otázka cti – mať svoju „audinu“, no fakt je, že počet áut v našej obci vytvára nebyvalý tlak na dopravu, parkovanie a celkovú údržbu ciest. Naši dedovia by si to už asi nevedeli predstaviť, keď zažili časy prvého žiguli či moskviča v dedine.

Vo vedení obce v tejto otázke už dlhé roky panuje konsenzus. Po výzvach poslancov sme sa hneď po nástupe do funkcie pustili do pokračovania výstavby chodníkov. Takto sme nadviazali na prácu, ktorú rozbehli naši predchodcovia. Bolo nevyhnutné, aby sa ako prvý dobudoval chodník, ktorý spája centrum obce a škôlku, kvôli presunu žiakov. Ich bezpečnosť je prioritou.

Vybudovali sme odstavňé plochy pred školou, aby sa parkovanie v rannej špičke aspoň trochu zjednodušilo. V budúcom roku chceme dobudovať aj areál medzi

škôlkou a jednotou. Dodnes tu nebol dopravne riešený prechod pre chodcov ani zastávky autobusov, nehovoriac o ranných problémoch našich mamičiek. Projekt je pripravený.

Tento rok sme začali s budovaním chodníka v smere od Zákamenného. Malo to niekoľko dôvodov. Hlavným bola oslava 330. výročia vzniku obce. Prvý dojem predáva, ako sa hovorí, preto sme chceli skutočne prijať do Novote v smere od Zákamenného. Ešte minulý rok tam boli osadené prvé solárne svietidlá, ktoré sú určené pre peších, preto by bez chodníka nemali zmysel. Ten sa dobudoval v tomto roku. Bol vyasfaltovaný, pretože asfalt plne postačuje. V budúcnosti budeme zvažovať asfaltovanie niektorých úsekov chodníkov aj v obci.

Najmä v častiach, kde sa do chodníkov už nebude zasahovať, pretože asfalt je na rozdiel od zámkovej dlažby takmer bezúdržbový. Zámkovej dlažby dáva zima jednoducho zabráť. Aj preto nikdy nekladíme chodník hneď po zatrubnení. Osvedčilo sa nám, keď si stavba cez zimu oddýchne a sadne, aby sme na jar videli ešte pred pokládkou možné defekty.

Celá Kurcinka prešla v tomto roku významnou revitalizáciou. Vyviezli sme odpad, zrekultivovali sme breh okolo rieky, vyčistili porasty a vysadili lipovú aleju, ktorá bude najbližšie roky zdobiť jazd k nám domov.

Ako bolo prisľúbené, dobudujú sa nové symboly obce pri vstupe a výstupe. Rovnako tak bude na začiatku dediny, v mieste prechodu na druhú stranu, dobudovaný inteligentný prechod pre chodcov, tak ako u našich susedov, s ktorými sa v najbližších rokoch prepojíme. Možno na odľahčenie, ale pri chodníku popod Kurcinku používame s našimi zákamenskými kolegami názov „chodník priateľstva“.

Dokončí sa aj spojenie autobusovej zastávky s domom smútku, aby najmä starší občania pri presune na autobus nemuseli vychádzať na cestu. Potrebné bude dorobiť lávku

pri odbočke z Jarku aj na druhej strane mosta, ako je to v centre.

Obec už dala zadanie na projektovú dokumentáciu na chodník v smere od Valentína po kasáreň. Rovnako tak aj na cyklochodník od kasárne po hraničný prechod, na ktorý by sme chceli získať prostriedky z eurofondov.

Dôležité zistenie pri výstavbe chodníkov je, že ich dokážeme vďaka vzniku Technických služieb robiť už skoro celé vo vlastnej réžii a výrazne pri tom napredovať. Ešte sme robili s dodávateľmi, no po doplnení techniky a personálu to už v takej miere nebude potrebné. Okrem plánovaných úsekov

sa nám podarilo zatrubniť aj časti centra, kde sú chodníky, ktoré sa musia revitalizovať, aby centrum obce bolo našou dôstojnou vizitkou.

Sme presvedčení, že celý projekt sa nám podarí zvládnuť v horizonte najbližších rokov. Situácia si jednoducho žiada riešenie a treba počítať s tým, že ak sa v najbližších rokoch dobuduje diaľničné spojenie Čadca – Žilina, Novot bude vystavená nebývalému tlaku a nárastu dopravy. Preto musíme tieto trendy zachytiť už dnes a pripravovať projekty na riešenie, resp. zmiernenie dôsledkov.

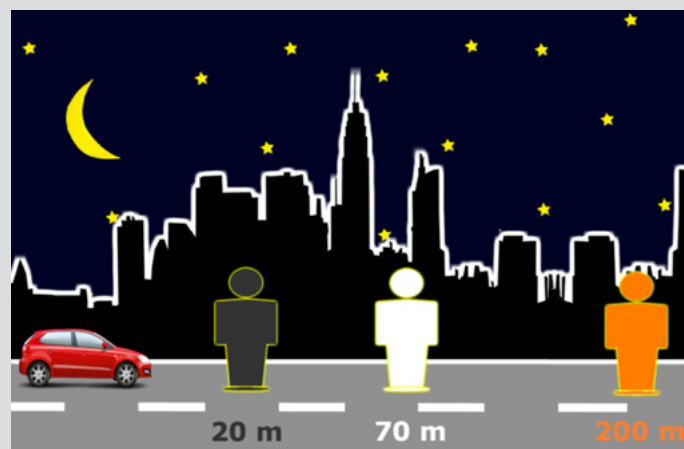
Radoslav Kozák

Upozornenie pre občanov - používanie reflexných prvkov

Dlhšie znížená viditeľnosť v ranných a večerných hodinách počas zimného obdobia je príčinou zvýšeného počtu dopravných nehôd. V tomto ročnom období si treba uvedomiť, že vidieť a byť videný je životne dôležité nielen pre vodičov, ale najmä pre chodcov a cyklistov. Preto prosíme obyvateľov, aby správne zhodnotili konkrétnu situáciu a neprechádzali cez cestu, ak prechod cez ňu nie je bezpečný. Nevstupujte na vozovku ani vtedy, ak nemáte dostatok času na bezpečný prechod, a ak prichádzajúce vozidlo nie je v dostatočnej vzdialenosti potrebnej pre zastavenie vozidla vodičom vzhľadom na stav vozovky.

Pri zníženej viditeľnosti (v noci, skoro ráno, neskoro večer, za hmly a za dažďa) používajte vždy reflexné prvky viditeľne na sebe, prípadne reflexný bezpečnostný odev. Tieto prvky výrazne prispievajú k bezpečnosti chodcov. Pod pojmom „mať na sebe viditeľne umiestnené reflexné prvky“ sa rozumie používať prvky na svojom oblečení alebo priamo na tele. Majú byť umiestnené najmä na strane, ktorá je priľahlá k vozovke. Treba si uvedomiť, že používanie reflexných prvkov zvyšuje viditeľnosť v šere a v tme odrážajú dopadajúce svetlo až na 200 metrov.

Všetkých účastníkov cestnej premávky tiež prosíme o bezpečnú jazdu najmä v obci s maximálnou povolenou rýchlosťou 50 km/h!

Ako Novoťania kostol zjedli

Keď starý drevený kostolík, ktorý postavili dávni predkovia z jedľového dreva dosluhoval, Novoťania sa rozhodli postaviť si nový, onakvejší kostol, aký už mali okolité obce. Ale chudobná obec s chudobnými obyvateľmi nemali toľko peňazí, ktoré by vystačili na stavbu nového kostola. Veď nový kostolík mal byť už murovaný, aby mu neublížil oheň, ktorý bol častým hosťom v oravských drevených dedinách. Obrátili sa o pomoc k Oravskému panstvu, ktoré bolo patrónom všetkých oravských kostolov. Ale Oravské panstvo nechcelo na nový kostol dať ani groš, kým ešte starý drevený kostolík dobre slúži.

Keď sa pán richtár s ostatnými vyslancami z dediny vrátil z Oravského hradu s takou zlou správou a predstrel ju vybraným múdрым mužom, ostali ako obarení. Toto od panstva nečakali, veď verne panstvu slúžili, robotovali, platili dane.

Iné dediny by po takej odpovedi možno na stavbu kostola zabudli. Ale nie Novoťania. Tí dali hlavy dokopy, veď viac hláv, viac rozumu

a keď sa rozchádzali, už vedeli, čo urobia. Chytili sa práve toho, že panstvo nepodporí stavbu nového kostola, kým bude starý slúžiť. Špekulovali, ako by skazu dreveného kostolíka urýchlili, ale kostol bol z jedľového dreva a hrozilo, že vydrží ešte dlho. Jedni navrhli podkopať základy, aby sa kostolík zrútil, iní vybrať spodné dreva, aby sa narušila celá stavba. Najstarší a najmúdrejší Novoťania však pred takým činom varovali:

-Nie tak, nie. Treba to urobiť takým spôsobom, aby nás nikto nemohol obviníť, že sme sami pomohli kostolu ku skaze. Za taký čin by nás mohli potrestať temnicami pod hradom, dokonca by nás mohli odsúdiť na smrť. A to vari nechceme. Nakoniec Novoťania našli spôsob, ako starému kostolu pomôcť, aby spadol. Plán však tajili. Všetci, ktorí sa na skaze kostola dohodli, sľúbili, že plán na zbúranie kostola uchovávajú v tajnosti, aby sa vec nerozchýrila a nedostali sa do ťažkostí.

Navonok sa zdalo, akoby sa Novoťania zmierili s tým, že im no-

vého kostola zatiaľ netreba, lebo sa dosť dlho nič nedialo. Oni však len čakali na vhodnú chvíľu. A tá prišla raz v lete počas veľkej búrky a prudkého lejaku. Dohodnutí chlapi sa počas búrky vybrali ku kostolu s hákami a hrubými lanami, ktoré po večeroch uplietli doma z mocných lanových nití. Iní prišli s rebríkmi, tak ako sa na tom tajnom zasadaní dohodli. Počas búrky na vežu kostola zavesili laná a drevenú vežu zvalili na strechu kostola, ktorá sa preborila a poškodila, čo sa dalo.

Len čo sa búrka skončila, novoťský richtár sa s chlapmi vydal do Oravského Podzámku oznámiť panstvu, že do veže kostola uderel blesk a celý ho rozváľal. Ľudia bez kostola nechcú byť a tak treba urýchlene postaviť nový. Úradníci sa možno aj čudovali, že tá búrka prišla Novoťanom vhod, ale nič sa nedalo robiť. Pri obhliadke sa nezistil zásah ľudskej ruky, všetko vyzeralo tak, akoby do kostola naozaj uderel blesk, čo sa stávalo aj v iných dedinách. Panstvo teda prisľúbilo Novoťanom pomoc. Na stavbu kostola poskytnú potrebné drevo a dosky na krov, vypomôže aj nejakou korunkou, aby kostol bol čím skôr hotový. Novoťania len na to čakali a hneď sa s vervou pustili do stavby nového kostola. Lámali a zväžali kameň, pomáhali so záprahmi volov aj vlastnou prácou. Chceli mať parádnejší kostol, ako mali iné oravské obce.

-Keď majú kostol s dvoma vežami v Zákamennom, budeme mať aj my! – rozhodli radní a tak začali stavať kostol s dvoma vežami. Ale precenili svoje sily a keď postavili kostol pod strechu, zistili, že veru

dve veže nijako nebudú schopní postaviť, ba dokonca aj tú jednu postavili len po biede. Vyčerpaní chudobní obyvatelia už nemohli znášať ďalšie ťarchy a panstvo tiež nechcelo prispieť na druhú vežu len pre pýchu a závišť. Znovu zasadala obecná rada:

-Ak nemáme na dve veže, postavíme zatiaľ jednu a keď sa trochu zmôžeme, dostaviame druhú. Toto bol rozumný návrh a aby mohli kostol užívať, síce s ťažkosťami, ale predsa dostávali aspoň tú jednu vežu.

Dlho Novoťania držali v tajnosti, ako si dopomohli k stavbe nového kostola. Ale raz na jarmoku v Zákamennom sa ktorýsi z radných tak dlho častoval s kamarátom z Mútneho, že mu pálenka rozviazala jazyk a celú históriu o kostole vytáral. Lenže potúžený jazyk mu už dobre neslúžil a on splietal piate cez deviate. Raz o tom ako do dreveného kostola uderel blesk, hneď na to, že starý kostolík bol z jedlí a ako dopomohli počas búrky k zbúraní. Dobré počastovanému kamarátovi už neslúžil nielen jazyk ale ani mozog a keď druhý deň doma vytriezvel, v hlave mu ostalo len každé piate slovo. Buď zle rozumel, alebo bol veľký figliar a na večerných posiedkach susedom rozprával:

A počuli ste o tom, ako Novoťania kostol zjedli?

Chýr o tom Mútňania škodordostne rozniesli po celej Bielej Orave, veď najväčšia radosť je škodoradosť. A tak sa celá Biela Orava dozvedela, že Novoťania svoj kostol zjedli.

zdroj: z knihy *Príhody a povesti Bielej Oravy*

V Zákamennom zhorel rodinný podnik

Jozef Kondela so svojím synom prišli pri požiari o rodinnú firmu. Ale neopúšťajú sen, ktorý spolu budovali.

V modrastom opare dymu, ktorý sa vznášal mrazivým večerom nad oravskou dedinou Zákamenné, osvetľovali otcovu tvár žiarivé plamene, hľadeli sme na popol rodinnej firmy.

Jediným rozpoznateľným predmetom boli zvyšky konštrukcie strechy v tvare písmena tlačeneho A, ktoré som spolu s otcom natierala šedou farbou ešte počas minulého leta. Kliešte žltého žeriava cvakali železo tak hladko ako nožnice prázdny list papiera.

Môj otec zakladal firmu pred 15-timi rokmi. Každý deň, keď sa vrátil poobede zo svojho zamestnania, dal si neskorý obed, ktorý mu zohriala moja mama a odišiel pracovať do starej dedovej garáže. Po pár rokoch vymenil garáž za prenajaté priestory s ošarpanými stenami, do ktorých prišiel spolu s mojim bratom, Patrikom. Aj on sa rozhodol

budovať svoju budúcnosť doma. A len pár mesiacov po tom, čo sa im spoločne podarilo presunúť firmu po dlhých rokoch do vlastných priestorov, zmizla v plameni behom jednej hodiny. Na druhý deň ráno po požiari sme sa s otcom a bratom vydali na turné po popole. Pri pohľade nadol som cítila prázdnotu. Všimla som si, zaschnutú škvrnu šedej farby na mojich starých teniskách, ktorá mi ostala po maľovaní konštrukcie. Nechala som si ju naschvál ako pamiatku na otcov nový začiatok. Moje spomienky vybublali na povrch a zrazu som sa rozpadla ako zhorené drevené trámy, na ktorých som stála.

Všetko bolo neskutočne bezfarebné – ale bolo ťažké zabudnúť na žiarivo červené plamene a modré záblesky svetiel z požiarnickej sirény z predošlej noci. Opýtala som sa otca, či ho požiar odradil od budovania všetkého odznova. “Musím sa najskôr vysporiadať s tým, čo je dnes, potom budem myslieť na zajtrajšok. Ale nechcem vešať

hlavu,” odvetil s pohľadom skloneným nad čiernym popolom. Som si istá, že v duchu odpovedal aj môj brat. Ale nedokázal to vysloviť nahlas.

Je odvážnejšie začať prvýkrát s prázdny kontom alebo vstať odznova s preplnenými spomienkami?

Môj otec je pravdepodobne najštedrejší a najochotnejší človek, akého poznám. Často nám opakoval vetu, ktorú hovorieval jeho kamarát: “Přej a bude ti přáno – dej a bude ti dáno.”

Mne a všetkým v jeho blízkos-

ti bolo dlho od neho “přáno a dávano”. Dnes mu môžem na oplátku pomôcť ja. Spolu s mojou sestrou sme preto pre môjho otca a brata spustili zbierku pomoci pre tých, ktorí im chcú pomôcť.

Ak sa rozhodnete, budem vďačná.

Pomoc dobrovoľným príspevkom na bankový účet:

Patrik Kondela

SK09 0900 0000 0051 6874 5818

GIBASKBX

Autor: Tatiana Kondelová,

Zdroj: Denník N

Kalendár vývozu separovaného a zmesového komunálneho odpadu v obci Novoť na rok 2022

	Separovaný odpad			Zmesový komunálny odpad
	Plasty	Papier	Sklo	
január	19. 1.	28. 1. a 31. 1.	12. 1.	5. 1. a 19. 1.
február	16. 2.	25. 2. a 28. 2.	9. 2.	2. 2. a 16. 2.
marec	16. 3.	30. 3. a 31. 3.	9. 3.	2. 3. a 16. 3. a 30. 3.
apríl	21. 4.	28. 4. a 29. 4.	8. 4.	13. 4. a 27. 4.
máj	19. 5.	27. 5. a 30. 5.	9. 5.	11. 5. a 25. 5.
jún	17. 6.	29. 6. a 30. 6.	7. 6.	8. 6. a 22. 6.
júl	19. 7.	28. 7. a 29. 7.	8. 7.	6. 7. a 20. 7.
august	17. 8.	30. 8. a 31. 8.	8. 8.	3. 8. a 17. 8. a 31. 8.
september	20. 9.	29. 9. a 30. 9.	12. 9.	14. 9. a 28. 9.
október	20. 10.	28. 10. a 31. 10.	13. 10.	12. 10. a 26. 10.
november	18. 11.	25. 11. a 28. 11.	11. 11.	9. 11. a 23. 11.
december	14. 12.	22. 12. a 23. 12.	8. 12.	7. 12. a 21. 12.

Tried'me odpad

V obci dlhodobo dochádza k zvyšovaniu celkového objemu odpadov, ale zároveň k čoraz nedôslednejšiemu separovaniu obyvateľmi. Práve to má zásadný vplyv na cenu, ktorú musíme všetci platiť za vývoz a uskladnenie odpadu. Poplatok za skládkovanie pre obce sa od roku 2019 do roku 2023 postupne zvyšuje. To znamená, že čím menej budeme triediť, tým viac budeme platiť.

Uznesením dňa 11. decembra 2020 poslanci obecného zastupiteľstva schválili sadzbu za vývoz odpadu pre rok 2021 19 eur na osobu, čo je veľmi podhodnotená cena vzhľadom na vysoké náklady. Pokiaľ nedôjde k zásadnému zníženiu komunálneho odpadu a nárastu separácie, obec bude doplácať na odpady na konci roka 2021 veľ-

kú finančnú sumu. Sú to peniaze, ktoré môžu byť použité na iné veci, ako je napríklad oprava ciest, budovanie chodníkov, nákup nových lúčok na osvetlenie, rekonštrukcia domu smútku a nádeje.

Odpad je problém, ktorý sa týka nás všetkých. Jediná cesta, ako znížiť komunálny odpad, je jeho separácia. Ešte stále je veľa ľudí, ktorí do nádob na zmesový komunálny odpad hádžu všetko „čo dom dal“ - sklo, trávu, železo, plasty, šupky zo zemiakov, plechovky, kuchynský odpad a odpad, ktorý do nádob nepatrí.

Avšak najväčším problémom v Novoti je, že občania dovážajú odpady pred bránu areálu zberného dvora v neskorých nočných hodinách aj počas víkendov, pretože dúfajú, že ich nikto nevidí. Z

toho dôvodu obec nainštalovala v celom areáli zberného dvora kamery, ktoré zaznamenávajú každý pohyb. Kompetentní pracovníci budú postupne oslovovať priestupcov a sankcionovať ich v prípade, že v takejto činnosti budú pokračovať. Zberný dvor je otvorený od pondelka do piatku od 8.00 do 14.00 hodiny. Prosíme ľudí, aby odpad odovzdávali v tento čas. Poverení pracovníci odpad následne vytriedia.

Ďalší nedostatok nastáva pri zbere plastov. Obyvatelia dávajú do vriec aj odpad, ktorý tam nepatrí (plienky, vložky, polystyrén, zatuchnuté textilie a v extrémnych prípadoch aj zdochnuté zvieratá, pozostatky zo zabíjačky). Zberová spoločnosť takého vrecia odmieta prevziať. Preto budú poverení

pracovníci obecného úradu náhodne kontrolovať obsah vriec po dedine.

Vzhľadom na narastajúci počet otázok ohľadom dodania vriec určených na zber plastov, VKM a tetrapakov, oznamujeme, že nie je možné obyvateľom rozdať vrecia na začiatku roka. Obec totiž až po odvoze plastov v príslušnom mesiaci dostane obratom prázdne vrecia určené na nasledujúci mesiac.

Vyzývame všetkých obyvateľov, aby zobrali veľmi vážne potrebu separovať odpad a pristupovali k separácii zodpovedne. Prispejú tak k čistote ovzdušia, prírody, obce a v neposlednom rade i k vlastnej peňaženke, pretože ak sa nebude separovať, cena za vývoz odpadu bude z roka na rok rásť.

POLOŽKY A SADZBY ZA ULOŽENIE ZMESOVÉHO KOMUNÁLNEHO ODPADU A OBJEMNÉHO ODPADU NA SKLÁDKU ODPADOV

Pol.	Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu x [%]	Sadzba za príslušný rok v eurách t ⁻¹		
		2019	2020	2021 a nasledujúce roky
1	x ≤ 10	17	26	33
2	10 < x ≤ 20	12	24	30
3	20 < x ≤ 30	10	22	27
4	30 < x ≤ 40	8	13	22
5	40 < x ≤ 50	7	12	18
6	50 < x ≤ 60	7	11	15
7	x > 60	7	8	11

Obec Novot'		Sadzba za uloženie odpadu
Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v obci za rok 2018	25,70 %	10 eur/t
Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v obci za rok 2019	34,41 %	13 eur/t
Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v obci za rok 2020	34,48 %	22 eur/t

V súčasnosti obec platí za uloženie komunálneho odpadu na skládku 22 eur/tona a reálne hrozí, že v budúcom roku budeme platiť 27 eur/tona.

Ako triediť odpad

PAPIER sa zbiera do modrých plastových kontajnerov, ktoré sú rozmiestnené po obci, počas roka na zberný dvor, alebo deti pomocou školského zberu.

- a) Do papiera patria: noviny, časopisy, knihy, zošity, lepenka, kancelársky papier, reklamné letáky, kartón, papierové tašky, listy, papierové vrecká, lepenka, papierové krabice, obálky, letáky, katalógy, plagáty, pohľadnice, baliaci papier a pod.
- b) Do papiera nepatria: samoprepisovací a voskovaný papier, použité plienky a hygienické potreby, plastové obaly, tetra-

paky, znečistený papier, masťový papier, kopírovací papier, mokrý papier, alobal a pod.

- c) Papierové krabice je potrebné poskladať a vhadzovať do nádob tak, aby zaberali čo najmenej miesta.

PLASTY sa zbierajú do vriec (ktoré domácnosti dostávajú), počas roka, aj na zberný dvor. Plasty sa zbierajú spoločne s kovovými obalmi a tetrapakmi.

- a) Do plastov patria: fólie, plastové obaly z domácnosti, plastové tašky, plastové vrecká, plastové vedrá, fľaše od kozmetických a

čistiacich prípravkov, plastové fľaše, hračky, poháriky z automatov a iné plastové nádoby.

- b) Do plastov nepatria: podlahové krytiny, guma, plasty znečistené chemickými látkami a zvyškami jedál, plasty znečistené biologickým odpadom, a pod.

- c) Obaly z plastov, najmä PET fľaše, je potrebné stlačiť a do vriec/kontajnerov ukladať tak, aby sa zmenšil ich objem a zaberali čo najmenej miesta.

- d) Do kovových obalov patria: čisté plechovky a konzervy.
- e) Do kovových obalov nepatria: hrubo znečistené kovové obaly.

- f) Konzervy a plechovky pred odovzdaním do nádoby je potrebné vypláchnuť, aby v nich nezostali zvyšky jedál a nápojov a plechovky je potrebné stlačiť.

- g) Do tetrapakov patria: viacvrstvé obaly od mlieka alebo džúsov, smotany a iných potravinárskych výrobkov, kozmetiky.

- h) Do tetrapakov nepatria: znečistené tetrapaky, viacvrstvé obaly od kávy, vreckových polievok.

pokračovanie na s. 14

Ako triediť odpad

pokračovanie zo s. 13

- i) Tetrapaky je potrebné umyť a stlačiť, aby sa zmenšil ich objem a zaberali čo najmenej miesta.

SKLO sa zbiera do zelených plastových kontajnerov, ktoré sú rozmiestnené po obci.

- a) Do skla patrí: sklenené fľaše, sklenené nádoby, obaly zo skla, sklenené poháre, okenné sklo a pod.
b) Do skla nepatrí: keramika, porcelán, zrkadlá, dymové sklo, žiarovky, žiarivky, obrazovky, silne znečistené sklo (farbami, potravinami) a pod.

Papier, plasty, kovové obaly, tetrapaky a sklo je možné odovzdať celoročne počas prevádzkových hodín aj na zberný dvor.

BIOLOGICKÝ ODPAD sa kompostuje na svojom pozemku – každá domácnosť dostala kompostér. Bioodpad nepatrí do nádob na komunálny odpad. Taktiež sa zakazuje bioodpad spaľovať.

- a) Do bioodpadu patrí: tráva, lístie, piliny, drevná štiepka, burina, pozberové zvyšky z ovocia a zeleniny, zhnité ovocie a zelenina a biologický odpad z kuchyne: napr. zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny, kávové zvyšky, čajové vrecúška, škrupiny z vajec atď.
b) Do bioodpadu nepatrí: komunálny odpad, papier, plasty, sklo, kovové obaly, tetrapaky, uhynuté zvieratá, zvyšky z jedál, kosti, mäsové výrobky a mliečne výrobky.

Prevádzkovateľ kuchyne zodpovedá za svoj biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad. Zakázané je skrmovanie, používanie drvičov a vypúšťanie do obecnej kanalizácie.

Na území obce je zavedený **ZBER JEDLÝCH OLEJOV A TUKOV**.

Jedlé oleje a tuky sa zbierajú do plastových fliaš s funkčným uzáverom, ktoré si občania zabezpečujú samostatne. Jedlé oleje a tuky je možné bezplatne odovzdať na zbernom dvore kedykoľvek.

- a) Do jedlých olejov a tukov patria: oleje a tuky z prípravy jedál, zvyšky nespotrebovaných olejov, prepálené oleje, zvyšky masla či tuku.
b) Medzi jedlé oleje a tuky nepatria: motorové, hydraulické, či iné oleje a tuky, ktoré neboli pôvodne určené na konzumáciu, či na prípravu jedla.

TEXTIL A ŠATSTVO je možné priniesť pred budovu bývalej colnice v centre obce (č. d. 279, oproti Coop Jednote) kedykoľvek v priebehu dňa. Veci je potrebné zabaliť do igelitového vreca alebo iného vhodného obalu tak, aby nedošlo k znehodnoteniu pri prevoze. Upozorňujeme, že zatuchnuté oblečenie patrí do zmesového komunálneho odpadu.

- a) Medzi textil a šatstvo patrí: oblečenie, deky, prikrývky, záclony, posteľná bielizeň, topánky, klobúky, čiapky, šále, rukavice, prípadne iné druhy

šatstva a textilu. Textil sa odovzdáva do nádoby čistý a zabalený do igelitovej tašky.

- b) Medzi textil a šatstvo nepatrí: komunálny odpad, papier, plasty, sklo, kovové obaly, tetrapaky, bioodpad a iný odpad.

ELEKTROODPAD sa zbiera prostredníctvom mobilného zberu v stanovený deň obcou a určeným spôsobom. Obec Novoť si v roku 2021 rozšírila súhlas na zber elektroodpadov. Preto je možné odovzdať elektroodpad už aj na zbernom dvore počas prevádzkových hodín zberného dvora.

- a) Medzi elektroodpad patria: televízory, rádiá, elektronické hračky, počítačová technika, telekomunikačná technika, videá, žiarovky, žiarivky, lamp, mobily, ohrievače, kávovary, práčky, chladničky, elektromotory, ručné elektrické náradie, predajné automaty a pod.
b) Medzi elektroodpad nepatria: plynové variče, vypínače a zásuvky, svetelné reklamy, svetelná signalizácia

ZBER NEBEZPEČNÝCH ODPADOV z domácností s obsahom škodlivých látok sa uskutočňuje 2x ročne v stanovený deň obcou a určeným spôsobom.

Medzi odpad z domácností s obsahom škodlivých látok patria: použité batérie a akumulátory, odpadové motorové a mazacie oleje, chemikálie, rozpúšťadlá, staré farby, lepidlá, laky, kyseli-

ny, zásady, fotochemické látky, pesticídy a chemické prípravky na ošetrovanie rastlín a drevín, umelé hnojivá, handry a rukavice znečistené olejom, farbami, obaly znečistené nebezpečnými látkami.

Na zbernom dvore sa vykonáva spätný zber **ODPADOVÝCH PNEUMATÍK** od konečných používateľov, ktorý zabezpečuje oprávnená organizácia zodpovednosti výrobcov (OZV).

DROBNÝ STAVEBNÝ ODPAD je možné odovzdať celoročne na zbernom dvore - ZA ODPLATU.

- a) K drobnému stavebnému odpadu, ktorý vyprodukujú občania z bežných udržiavacích prác patria: zmesi betónu, tehál, obkladačiek, dlaždíc, keramiky a pod.
b) Na území obce je zavedený množstvový zber drobných stavebných odpadov.
c) Obec na základe VZN určila sadzbu poplatku za 1 kg drobných stavebných odpadov bez obsahu škodlivín na sumu 0,015 € za kilogram týchto odpadov. Poplatník poplatok za drobný stavebný odpad uhradza v hotovosti priamo na Obecnom úrade poverenému zamestnancovi obce, o čom poplatníkovi vydá aj príjmový pokladničný doklad. Drobný stavebný odpad sa odovzdáva na zbernom dvore poverenému pracovníkovi obce na určené miesto.

ŠTATISTIKA K 29. 11. 2021

Počet obyvateľov:	3731 (priemerný vek: 33,1)	Cudzinci:	13
mužov:	1856 (priemerný vek: 32,5)	Novonarodení:	47
žien:	1875 (priemerný vek: 33,7)	Zomrelí:	33
Nad 18 rokov:	2674	Prihlásení na trvalý pobyt:	36
mužov:	1341	Odhlásení:	29
žien:	1333	Najstaršia občianka:	92 rokov
Do 18 rokov:	1057		
chlapcov:	515		
dievčat:	542		